A treia zi a Universitatii de Vara Izvoru Muresului a avut ca tema “Istoria romanilor de pretutindeni - parte a istoriei nationale”, oferind astfel ocazia initierii participantilor intr-un curs de istorie obiectiva a romanilor.
Profesorii universitari de renume prezenti la Izvoru Muresului considera ca abordarea istoriei romanilor se face in functie de conjuncturile politice. Directorul Muzeului Carpatilor Rasariteni din Sfantu Gheorghe, Valeriu Cavruc, a declarat ca, in Romania, interesul pentru problematica etnogenezei a fost cu atat mai mare cu cat se aborda in contextul unor mari evenimente nationale, cum au fost Marea Unire sau desprinderea Basarabiei de Uniunea Sovietica. Din aceasta cauza, etnogeneza a fost asociata cu identitatea etnica si considerata de multe ori ca fiind o abordare nationalista. Valeriu Cavruc a apreciat ca interpretarea diferita a istoriei romanilor sau a Transilvaniei de catre alte tari are la baza acelasi motiv: faptul ca „istoricii au fost, sunt si vor fi in slujba politicii”. Profesorul universitar Vasile Pasaila de la Universitatea „Spiru Haret” Bucuresti a accentuat aceasta idee, spunand ca cercetarile istorice trebuie facute de specialisti si nu de politicieni sau de persoane aservite politic, in virtutea adevarului si in limitele dovezilor oferite de documente. Vasile Pasaila a atras atentia asupra faptului ca „exagerarile, fie ele patriotarde sau internationaliste, ne sunt profund daunatoare”.

In acelasi timp Mircea Dogaru, profesor la Universitatea din Craiova, a declarat ca „exagerarile lovesc in identitatea poporului roman”. Acesta a pledat in continuare pentru o istorie adevarata si a precizat ca „nu avem nevoie de un adevar istoric al nostru, ci avem nevoie pur si simplu de un adevar”. In privinta istoriei romanilor de pretutindeni, cercetatorii prezenti la Izvoru Muresului au apreciat ca nu exista o sinteza dedicata acestei problematici care a prins contur dupa 1940 si au adaugat ca abordarea istoriei romanilor din afara granitelor tarii trebuie facuta prin prisma unei viziuni integratoare „care sa nu ne duca la o uniformitate din care sa nu mai intelegem nimic”.
S-a criticat aspru de catre toti conferentiarii faptul ca Ministerul Educatiei, Cercetarii si Tineretului nu se preocupa de introducerea, in manualul de istorie, a cel putin unui capitol destinat romanilor de pretutindeni. Mai mult acestia au propus elaborarea unui manual de istorie a romanilor, destinat comunitatilor romanesti din afara granitelor tarii. De asemenea tinerii romani din Basarabia si Ucraina au criticat Ministerul Educatiei, Cercetarii si Tineretului pentru reducerea de la an la an a numarului de burse acordate tinerilor romani din aceste zone.

Cea de-a doua parte a zilei a continuat cu discutii pe tema „Ortodoxia si problemele contemporane”, dandu-se citire mesajului Prea Fericitului Parinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Romane. In mesaj s-a subliniat ideea ca „Ortodoxia se considera la ea acasa in Europa”. Cu acest prilej, organizatorii Universitatii de Vara de la Izvoru Muresului au fost felicitati pentru efortul depus in a „sincroniza viata romanilor de pretutindeni prin acele valori in care se oglindesc atat vocatia unitatii, cat si frumusetea diversitatii.”
La incheierea lucrarilor au avut loc doua lansari de carte: studiul istoric si etnologic intitulat „Romanii de la sud de Dunare - macedoromanii” a cercetatorilor Emil Tircomnicu si Iulia Wisosenschi si albumul monografic, primul de acest gen, „Romanii din Covasna si Harghita. Istorie. Biserica. Cultura. Scoala” a cercetatorilor Ioan Lacatusu, Vasile Lechintan si Violeta Patrunjel.